

Р. В. Пилипчук

Інформаційна війна

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА - вплив на населення іншої країни у мирний або військовий час через розповсюдження певної **інформації** та захист громадян власної країни від такого впливу. Осн. об'єктами протистояння у ході І. в. є інформ. простір, **інформаційні ресурси** та інформ.-тех. системи упр., зв'язку, навігації, комп'ютерні мережі, радіоелектронні засоби тощо. Гол. завдання: підбив морал.-психол. стану, зміна поведінк. й емоц. настрою, дезорієнтація та **дезінформація**, послаблення певних традицій і переконань, залякування влас. народу образом ворога, а супротивника - своєю могутністю, забезпечення ринків збуту (як складова конкурент. боротьби). Спроби залякати супротивника за допомогою **агітації**, **дезінформації** та пропаганди відомі з часів Стародав. Єгипту, Греції та Риму, однак особл. значення І. в. набула у 20 ст., коли розвиток ЗМІ (газети, радіо, телебачення, Інтернет) дозволив маніпулювати масовою свідомістю на знач. відстанях. Так, у 1920-х рр. США готували радіопередачі відповід. змісту для регіонів традиц. політ. інтересів - країн Лат. Америки; Велика Британія - для своїх колоній; Німеччина, що домагалася перегляду Версал. миру, - для німців, які мешкали у Померанії та Верхній Сілезії (Польща) і Судетах (Чехо-Словаччина). СРСР використовував методи І. в. для пропаганди ідеї світ. революції та дискредитації капіталіст. держ. устрою, при цьому значну увагу приділяли захисту влас. насел. від впливу іноз. ЗМІ, що загалом притаманно всім тоталітар. режимам (див. **Іномовлення**). Під час 2-ї світової війни паралельно із воен. діями активну І. в. вели обидві сторони (яскравий приклад масової зміни сусп. свідомості - діяльність міністра нар. освіти й пропаганди нацист. Німеччини **П.-Й. Геббельса**). Зразком класич. І. в., що не переросла у зброй. конфлікт, є т. зв. холодна війна 1946-91 між СРСР і США та їхніми союзниками. На думку деяких дослідників, застосування країнами Заходу інформ. методів боротьби, а не прагнення респ. еліт до самостійності чи екон. проблеми спричинили розпад СРСР. У свою чергу КДБ СРСР намагався впливати на громад. думку, окремих осіб, держ. і громад. організації ін. країн, а також переслідував рад. громадян за прослуховування зарубіж. радіостанцій, спроби контактів з

іноземцями тощо. Уперше поняття «І. в.» офіційно закріплено 1992 у директиві Міністерства оборони США. Нині в армії США (а також ін. країн) діють спеціалізов. підрозділи відповід. профілю. Усі великі збройні конфлікти кін. 20 – поч. 21 ст. – війни в Іраку 1991 і 2003, військ. операція НАТО проти Югославії 1999, грузино-осетин. конфлікт 2008, повалення повстанцями (за допомогою країн НАТО) режиму М. Каддафі в Лівії 2011 та ін. – супроводжувалися масованими інформ. атаками. Чим сучасніше суспільство (див. [Інформаційне суспільство](#)), тим більше воно покладається на інформацію і засоби її доставляння, а, отже, й уразливіше в І. в.

Рекомендована література

1. Расторгуев С. П. Информационная война. Москва, 1999;
2. Манойло А. В., Петренко А. И., Фролов Д. Б. Государственная информационная политика в условиях информационно-психологической войны. Москва, 2003;
3. Головченко В. І., Гондюл В. П., Зернецька О. В. та ін. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози. К., 2006;
4. Фісун А. О. Теоретично-категоріальне осмислення поняття «інформаційна війна» в структурі інформаційно-політичного простору // Інформ. суспільство. 2011. Вип. 13.

Бібліографічний опис:

Інформаційна війна / Р. В. Пилипчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. - Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-12460>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).